

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-74>

УДК 336.071

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНО-БАНКІВСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF STATE-BANKING PARTNERSHIP IN UKRAINE

Пась Ярина Іванівна

кандидат економічних наук, доцентка кафедри,
ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3675-2015>

Pas Yaryna

ZVO «Lviv University of Business and Law»

У сучасних умовах функціонування ринкової економіки співпраця держави та бізнесу є важливим інструментом, що дає змогу залучити інвестиції в пріоритетні сфери національної економіки. У статті висвітлено теоретичні і практичні аспекти державно-банківського партнерства й подальші орієнтири його майбутнього розвитку, а також основні ознаки та форми такої співпраці передбачені законодавством України. Систематизовано переваги і недоліки застосування державно-банківського партнерства з позиції держави та банківського бізнесу. Наголошено, що у такій співпраці зацікавлені обидві сторони, оскільки зі сторони держави – це спосіб залучення приватного капіталу для фінансування проєктів стратегічно важливих задля стимулювання розвитку економіки, а банківського бізнесу – можливість забезпечення сприятливого середовища й отримання гарантованого прибутку. Проаналізовано реалізовані проєкти впродовж 2015-01.09.2023 рр., які здійснені в межах державно-банківського партнерства. Сьогодні державно-банківське партнерство як одна з перспективних форм проєктного фінансування успішно вкоринилася у зарубіжній практиці. Наведено приклади світового досвіду успішного ведення проєктів, що підтверджує важливість налагодження партнерських відносин між державою і банківським сектором та можливості їх імплементації у вітчизняну практику в сучасних умовах соціально-економічного розвитку економіки країни.

Ключові слова: держава, банки, державно-банківська співпраця, інноваційно-інвестиційний розвиток, проєктне фінансування, партнерські відносини, інноваційно-інвестиційне середовище.

In the modern conditions of functioning of the market economy, the cooperation of the state and the banking business is an important tool that makes it possible to attract investments in priority areas of the national economy of Ukraine. The article highlights the main theoretical and practical aspects of the state-banking partnership and the formation of further guidelines for its development, as well as the main signs and forms of such cooperation provided for by the legislation of Ukraine. The advantages of its application from the standpoint of the state and banking business are systematized. It was emphasized that both parties are interested in such cooperation, because from the state's side it is a way of attracting private capital to finance strategically important projects for the development of the economy, and from the side of the banking business, it is an opportunity to provide a favorable environment for business and obtain a guaranteed profit. The projects implemented during 2015-01.09.2023, which were carried out within the framework of the state-banking partnership, were analyzed. Today, the state-banking partnership as one of the forms of project financing has successfully taken root in global practice. Examples of global experience of successful project management are considered, which confirms the importance of establishing partnership relations between the state and the banking sector and the possibility of their introduction into domestic practice in modern conditions in the socio-economic development of the country's economy. In the modern conditions of functioning of the market economy, the cooperation of the state and the banking business is an important tool that makes it possible to attract investments in priority areas of the national economy of Ukraine. The rapid spread of state-banking partnership in the world is due not only to the fact that the state seeks to attract the financial resources of banks to fulfill socially important tasks of socio-economic development, but also to the need to use complex management and organizational technologies. Accordingly, such a partnership makes it possible to intensify innovation processes and ensure long-term economic growth of the country.

Keywords: state, banks, state-banking cooperation, innovative investment development, project financing, partnership relations, innovation and investment environment.

Постановка проблеми. У мінливих умовах ринкового середовища особливої актуальності набуває питання забезпечення стабільних темпів економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку, чого можна досягти лише за модернізації промисловості і вкладення інвестицій в національну економіку. Одним із основних напрямів реалізації цих національних інтересів у економічній сфері є формування сприятливого інноваційно-інвестиційного середовища, що слугуватиме основою для залучення вітчизняного й іноземного капіталу та підґрунтям трансформаційних змін в економіці України. Серед важливих інвестиційних інструментів можна виділити державно-банківське партнерство, яке дає змогу вирішити низку завдань соціально-економічного характеру. Зазвичай, реалізація проєктів супроводжується постійними обмеженнями в бюджетній і фінансовій сферах. Саме це зумовлює важливість розвитку державно-банківського партнерства як механізму реалізації проєктів на засадах рівноправного й взаємовигідного співробітництва держави та банківського бізнесу. За таких умов набуває особливої важливості пошук ефективних форм взаємодії держави та бізнесу й імплементації зарубіжного досвіду у вітчизняну банківську практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сьогодні в Україні державно-банківське партнерство функціонує малоефективно, і лише деякі його аспекти (переважно теоретико-методологічні, а не практичні) знайшли відображення у наукових працях вітчизняних вчених, зокрема, В. Андрійчука, О. Вовчак, В. Гейця, Т. Гірченко, С. Єгоричевої, І. Карчевої, О. Колодізевої, Г. Кришталь, М. Крупки, С. Лобозинської, С. Міщенко, А. Мороза, П. Нікіфорова, І. Павленко, С. Реверчука, В. Рудевської, Н. Ткаченко, Б. Шулюк, І. Ясіновської та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відповідно до представленої мети, основними завданнями даного дослідження є визначення основних ознак та форм державно-банківського партнерства; виокремлення проблем його розвитку в сучасних умовах господарювання; вивчення іноземного досвіду застосування державно-банківського партнерства.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз теоретичних і практичних аспектів державно-банківського партнерства, надання пропозицій щодо удосконалення чин-

ного механізму його функціонування в Україні й формування подальших орієнтирів розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досвід світової практики свідчить, що в сучасному ринковому середовищі держава та банківський бізнес мають безліч спільних соціально-економічних процесів і не можуть функціонувати й розвиватися незалежно один від одного. Варто наголосити, що одним із ефективних інструментів такого виду співпраці, який сьогодні активно розвивається на міжнародному фінансовому ринку, а останнім часом і в Україні є державно-банківське партнерство. Основною умовою важливості впровадження державно-банківського партнерства є зростання потреб у суспільних послугах й одночасна обмеженість ресурсних можливостей країни для їх задоволення, оскільки держава зацікавлена у залучення інвестиційних ресурсів щодо реалізації спільних проєктів в пріоритетних секторах національної економіки [7, с. 161]. Це підтверджує той факт, що банківський бізнес міцно закріплює позиції рівноправного партнера у вирішенні актуальних завдань розвитку соціального характеру.

У іноземних та вітчизняних наукових напрацюваннях наведено різні визначення дефініції «державно-банківське партнерство». Найпоширенішим і таким яке, на нашу думку, достатньо широко розкриває його сутність є: «заснована на договорі довготермінова співпраця між державними органами та органами місцевого самоврядування з одного боку, а також банками з іншого, що спрямоване на фінансування, проектування, впровадження й управління публічними об'єктами та послугами, які традиційно забезпечуються державою» [11, с. 24]. Зазначимо, що сутністю державно-банківського партнерства є «система відносин між державою та банками, в межах яких відбувається об'єднання ресурсів з відповідним розподілом можливих ризиків, повноважень і винагород щодо практичної реалізації спільних інвестиційних проєктів» [6, с. 38]. Досвід розвинених країн переконує, що проєкти у партнерстві держави й банків дають змогу залучити приватний капітал в інфраструктурні та соціальні програми і забезпечити стрімкий економічний розвиток держави. Варто наголосити, що «партнерство між державою та банківським сектором впливає із взаємної вигоди інтересів обох сторін, коли кожен із учасників має на меті не лише отримання доходу, а й підвищення суспільного добробуту» [2, с. 97].

Як наголошує Б. Шулюк «основними ознаками державно-приватної співпраці є: органічне поєднання інтересів суспільства і бізнесу; прозорість витрачання державних коштів та гарантія задоволення суспільних потреб зі сторони банківського сектору; рівноправна діяльність державних й приватних економіко-виробничих структур; єдині правила взаємодії сторін, обумовлені в договорах, контрактах та інших офіційних документах; збалансованість ресурсних вкладів, витрат, ризиків, отриманих результатів для досягнення цілей учасниками державно-приватного партнерства» [14, с. 25].

В Україні правові основи державно-приватного партнерства визначено Законом України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 р., яким передбачено права та обов'язки сторін щодо створення та будівництва (реконструкція, реставрація, капремонт і переоснащення) об'єкта державно-приватного партнерства або управління ним; тривалість партнерських відносин (від 5 до 50 років); розподіл ризиків у процесі здійснення співпраці; процедуру внесення інвестицій в проєкт [9]. На основі проведеного аналізу цього закону, можемо сформулювати

низку ознак, які характеризують державно-банківське партнерство (рис. 1).

Співпраця державних інституцій та суб'єктів господарювання з банками створює значні переваги, оскільки сприяє можливості залучати великі обсяги фінансових ресурсів в довготерміновій перспективі й відповідно реалізовувати масштабні проєкти у межах структурної модернізації економіки [3]. Поряд з тим, державно-банківське партнерство передбачає чіткий розподіл можливих ризиків і проєкт передається в управління тій стороні, яка може забезпечити ефективну його реалізацію.

Важливою складовою такої співпраці є принципи на яких вона ґрунтується, а саме: прозорості (надання органам влади та всім зацікавленим сторонам повної інформації); конкретності (створення рівних умов щодо залучення потенційних партнерів); підзвітності (відповідальність усіх партнерів перед громадськістю й взаємні зобов'язання, що зазначені в договорі); законності (створення співпраці у формі, що передбачено і відповідає чинному законодавству України); зрозумілості й прогнозованості (формулювання чітких умов партнерства і забезпечення умов для їх виконання); специфічності (побудова

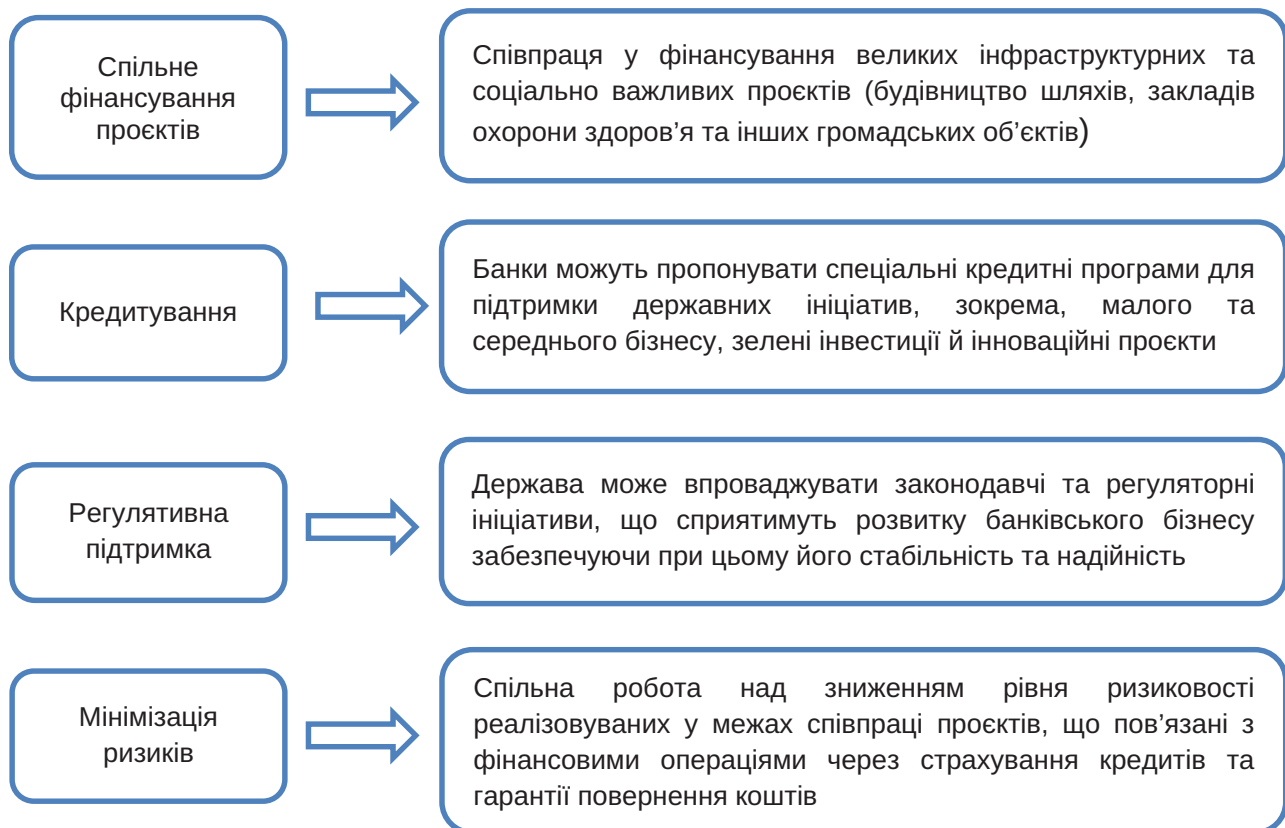

Рис. 1. Основні ознаки державно-банківського партнерства в Україні

Джерело: розроблено авторкою на основі [15, с. 192]

співпраці з урахуванням особливих потреб соціально-економічного характеру регіону чи громади, галузі); економічної та фінансової стабільності (оцінка рівня споживання послуг об'єкта інвестування, що утворюються в результаті партнерства й отримання позитивних результатів для розвитку економіки країни в цілому); гнучкості (забезпечення швидкого реагування на зміни у ринковому середовищі); рівності (доступність до послуг для соціально вразливого населення); соціального залучення (створення умов для залучення до процесу планування та практичної реалізації проєкту різних суспільних груп) [4, с. 64].

У сучасних умовах ринкової економіки існує велика кількість варіацій можливої співпраці між державою та банківським сектором і залежить від соціально-економічного розвитку країни, галузей й напрямів діяльності, суб'єктів та об'єктів співпраці, особливостей проєктів. Як свідчить світова практика ідеальної форми державно-банківського партнерства не існує, оскільки кожна країна

формулює власні інструменти його розвитку. Так, у ст. 5 Закону України «Про державно-приватне партнерство» [9] визначено, що основними формами співпраці держави та банків є, зокрема, концесія, договори управління майном і про спільну діяльність. На наш погляд, у чинному законодавстві не зазначено всі форми можливого партнерства, й перелік можна розширити з урахуванням інших форм, якщо вони закріплені у договорі та відповідають ознакам державно-банківського партнерства і здійснюються на засадах проєктного фінансування. Тому вважаємо за доцільне доповнити перелік поширеними в Україні формами (рис. 2), до прикладу, створення спеціальних фінансових інструментів, фінансування інновацій, надання державних послуг через банк, соціальні та екологічні ініціативи.

У сфері інституційних перетворень економіки державно-банківське партнерство перебуває на етапі розвитку і як форма організації проєктного фінансування передбачає низку переваг як для держави, так й банківського бізнесу, основні з них наведено у табл. 1.

Рис. 2. Форми здійснення державно-банківського партнерства в Україні.

Джерело: розроблено авторкою

Таблиця 1

**Основні переваги державно-банківського партнерства,
з позиції держави та банківського бізнесу**

Для держави	Для банківського бізнесу
оптимізація витрат	розширення ринку
активізація інвестиційної діяльності	залучення бюджетних коштів до фінансування проєктів
залучення інвестицій у важливі сектори економіки	нові можливості для інвестування
покращення умов для бізнесу	доступ до раніше закритих сфер економіки
збереження та створення робочих місць	зниження можливих ризиків
ефективне управління ризиками	збільшення клієнтської бази
підвищення прозорості управління фінансами	розширення можливостей отримання пільгових кредитів під державні гарантії від міжнародних та вітчизняних банків
стимулювання економічного мислення	оптимізація ризиків проєкту
використання досвіду функціонування банківського бізнесу	підвищення статусу проєкту через участь у ньому державного партнера
стимулювання економічного зростання	підтримка інновацій та технологій
ефективне використання бюджетних коштів	підвищення іміджу у суспільстві
рівноправний діалог між державою та банківським бізнесом	удосконалення регуляторного середовища

Джерело: удосконалено авторкою на основі [15, с. 193]

Попри зазначені вище переваги є можливими значні ризики такого партнерства, саме тому, вважаємо за доцільне виділити з-поміж них такі:

– політичні – зміна уряду або політичної кон'юнктури можуть внести корективи у пріоритетах співпраці, що може негативно вплинути на державно-банківські проєкти (зміна законодавства, політичні конфлікти, непередбачувані події);

– кредитні – банки, які фінансують державні проєкти можуть стикатися з високими кредитними ризиками, особливо якщо вони не отримують очікуваних результатів;

– регуляторні – зміни і нестабільність у законодавстві можуть вплинути на умови здійснення державно-банківського партнерства;

– репутаційні – у випадку невдалих проєктів пов'язаних із державно-банківським партнерством, банки можуть стикнутися з ризиками зниження репутації;

– недотримання контрактних зобов'язань – одна із сторін не виконуватиме умов за укладеним договором, що може призвести до фінансових втрат й правових суперечок;

– корупції та конфлікту інтересів – може підірвати цілісність та ефективність співпраці.

Поряд з тим, статистичні дані в Україні свідчать про тенденцію до зростання кіль-

кості таких проєктів у країні (рис. 3), що підтверджує підвищення зацікавленості в них і зі сторони держави, й банківського бізнесу. Їх кількість зростає, навіть попри те, що в Україні впроваджено воєнний стан та ведуться активні бойові дії, (лише у 2019 р. кількість зменшилося на 2 одиниці, що не є суттєвим й в цілому не впливає на загальну динаміку).

У сучасних умовах трансформаційних перетворень, плани посткризового відновлення економіки, запровадженні у багатьох країнах, які передбачають розширення співпраці та забезпечення довготривалого партнерства між державою і банківським сектором. Стрімке поширення у світі державно-банківського партнерства спричинене не лише тим, що держава прагне залучити фінансові ресурси банків до виконання суспільно важливих завдань соціально-економічного розвитку, а й з необхідністю використання складних управлінських і організаційних технологій. Відповідно, такого роду партнерство дає змогу активізувати інноваційні процеси та забезпечити довготривале економічне зростання країни.

Як свідчить світова практика першими прецедентами укладання угод щодо співпраці в межах державно-банківського партнерства, котрі відбулися у Європі і сприймалися як одноразові акції для досягнення поставлених

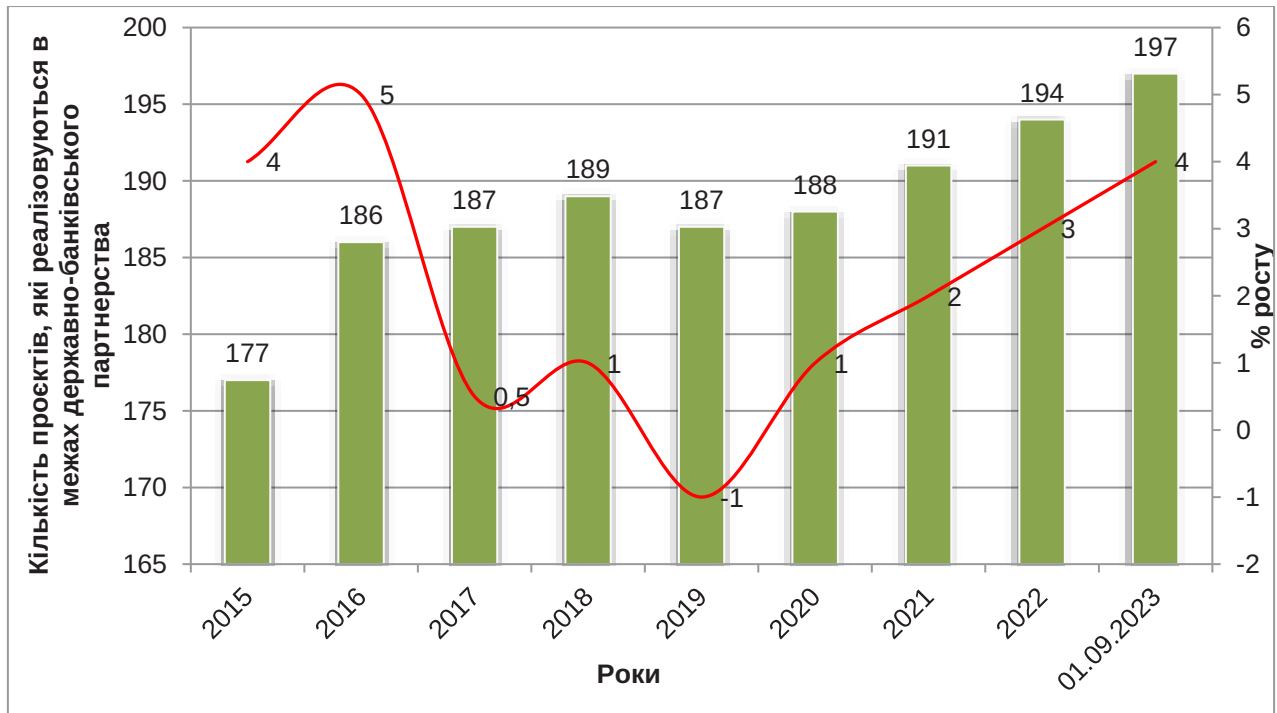

Рис. 3. Динаміка реалізації проєктів в межах державно-банківського партнерства в Україні впродовж 2015-01.09.2023 рр.

Джерело: побудова авторкою на основі [13]

цілей. Зокрема, у 1992 році було введено та законодавчо закріплено механізми державно-банківського партнерства із запровадженням Ініціативи приватного фінансування, що обмежують використання приватного капіталу для фінансування державних активів та стала систематизованою програмою, яка була спрямована на впровадження в Україні державно-банківського партнерства. Основним стимулом розвитку такого виду співпраці стала висока ефективність вкладень, а саме механізму через який державні ресурси могли раціонально використовуватися для надання суспільних послуг.

Сьогодні найуспішнішим прикладом у світі є співпраця державного і банківського секторів у Сполученому Королівстві. Офіційні джерела свідчать, що "Приватна фінансова ініціатива" – найпопулярніша форма державно-банківського партнерства, розвиток якої пов'язаний із пошуків способів поліпшення послуг для громадян країни, зменшуючи навантаження на державний бюджет. Основними структурними ланками у здійсненні державно-банківського партнерства у Сполученому Королівстві є: [5, с. 60]:

- "Операційна робоча група" – допомога партнерам держави з питань роботи стратегічно-аналітичних проєктів;

- "Агентство з розвитку інфраструктури" – консультує уряд країни з питань щодо довготермінових потреб і надає фінансову експертизу, підтримуючи програми та проєкти;

- "Група розгляду проєктів" – спеціалізований відділ Міністерства фінансів, який здійснює нагляд за процесом затвердження регіональною владою проєктів державно-банківського партнерства.

Водночас, необхідно наголосити, що практика німецького державно-банківського партнерства визначається ретельною підготовкою і плануванням проєктів, тривалими переговорами, складанням угод між державою та банками. Все це демонструє успішну реалізацію співпраці державно-банківського партнерства. Підвищення ефективності такої взаємодії досягається шляхом дотримання принципу життєвого циклу: планування, будівництва, управління і ліквідації, а також виваженим розподілом ресурсів, врахуванням всіх можливих ризиків й удосконаленням механізмів стимулювання [10]. Пріоритетним напрямом уряду Німеччини є створення "Об'єднання з технічного виробництва" – організації, яка вирішує питання співпраці державного та банківського секторів на міжнародному рівні. Такі форми отримують розвиток на муніципальному рівні в соціальних сферах й інфраструктури кра-

їни. Лідерами за кількістю діючих державно-банківських проєктів є сфера освіти – 30%, спорту і туризму – 28%, транспортні комунікації – 20%.

Аналіз державно-банківського партнерства в Польщі свідчить, що з моменту набуття чинного закону, що виявилось своєрідним інструментом інвестицій у державний сектор і вплинуло на економічне зростання країни загалом. Ефективність реалізації проєктів з кожним днем зростає, що свідчить про набуття досвіду державних органів та банківським бізнесом Польщі. Така співпраця здебільшого використовується на місцевому рівні, проте через їх обмежені можливості щодо фінансів більшість угод зосереджені в регіонах, що характеризуються високим рівнем економічного зростання [16].

У складних умовах нестабільності України та поглиблення інтеграції у світову економічну систему також активно розвивається державно-банківське партнерство. Так, Національний банк України ініціював початок благодійної акції «Смілива гривня» з метою розвитку молоді, піднесення патріотичності, що є важливою складовою фінансової культури і сприятиме мобілізації коштів на підтримку Збройних Сил [12]. У вересні 2023 р. Міністерство фінансів спільно з UKRSIBBANK та Mastercard запустили проєкт підтримки бізнесу в Україні «Плекаємо своє», завдяки якому підприємці можуть отримати фінансову підтримку для розвитку власної справи, релокації та інших цілей пов'язаних із безпосередньою діяльністю бізнесу. Усі нові клієнти UKRSIBBANK, а саме юридичні особи малого і середнього бізнесу, які братимуть участь у проєкті, отримують безкоштовне обслуговування відповідного рахунку терміном до одного року. Метою проєкту є підтримка підприємців, які працюють задля перемоги України у війні та підтримують економічний фронт: створюють нові робочі місця, сплачують податки, допомагають долати наслідки агресії й пропонують соціально важливі продукти та послуги [1].

Однак, стає зрозумілим про низку можливих ризиків, унеможливлення яких повинне бути спрямоване на: забезпечення нормативно-правової бази регулювання партнерських відносин між державою і банківським бізнесом, удосконалення інституційного забезпечення розвитку державно-банківського партнерства, підвищення рівня захисту інтересів партнерів у процесі реалізації проєкту. З метою удоско-

налення вітчизняного державно-банківського партнерства, виділимо основні орієнтири його подальшого розвитку:

- посилення законодавчої бази – розвиток чіткого та прозорого законодавчого середовища, що є особливо важливим для забезпечення стабільності і передбачуваності державно-банківського партнерства (удосконалення нормативно-правових актів, що регулюють співпрацю між державою та банківським бізнесом);

- фокусування на інфраструктурних проєктах – інвестування у важливі галузі, зокрема, транспорт, енергетику, що стимулюють економічний розвиток країни і створюють нові можливості для банківського бізнесу;

- розвиток малого та середнього бізнесу – підтримка бізнесу через спеціалізовані кредитні програми, гранти та інші фінансові інструменти;

- сприяння інноваціям та технологіям – стимулювання інноваційних проєктів і технологічних стартапів, що дає змогу підвищувати ефективність високотехнологічних галузей економіки й залучити додаткові інвестиції в ці сектори;

- посилення фінансової інклюзії – забезпечення більшого доступу до фінансових послуг для населення у віддалених і сільських регіонах;

- екологічна спрямованість – посилення участі в екологічних проєктах та зеленого фінансування, що дасть змогу Україні досягнути виконання міжнародних зобов'язань у напрямі сталого розвитку;

- міжнародна співпраця – залучення міжнародних банків та фінансових інститутів до спільних проєктів, що сприятиме запозиченню зарубіжного досвіду й залученню додаткових інвестицій.

Рекомендовані орієнтири подальшого розвитку державно-банківського партнерства, на наш погляд, допоможуть розвинути стійку та ефективну співпрацю держави та банківського бізнесу з метою забезпечення економічного зростання у країні та підвищення соціального добробуту в довготерміновій перспективі. У сучасних умовах господарювання важливим каталізатором розвитку державно-банківської співпраці є також вивчення світового досвіду та його імплементація в українські реалії, що допоможе активізувати не лише середовище державно-банківського партнерства, а й інноваційно-інвестиційну діяльність країни загалом.

Висновки. Отже, формування умов для довготривалого економічного зростання України повинно передбачати встановлення природного балансу між державою і банківським бізнесом й використанням синергетичного потенціалу державного та банківського секторів на умовах вигідного партнерства. В цілому, економічна політика із застосуванням державно-банківського партнерства стимулюватиме підвищення системного рівня співпраці держави і банків, їх координацію й діяльність у вирішенні соціальних та економічних проблем розвитку із використанням інноваційних та високотехнологічних інструментів для підвищення суспільного добробуту.

Сьогодні державно-банківське партнерство як одна з форм проектного фінансування успішно вкорінилася у світовій практиці. В сучасних умовах функціонування ринкової економіки співпраця держави та банківського бізнесу є важливим інструментом, що дає змогу залучити інвестиції в пріоритетні сфери національної економіки України. В межах такої співпраці вітчизняний банківський бізнес може розраховувати на підтримку з боку держави, отримавши доступ до окремих ресурсів та інфраструктури, а держава – реалізовувати важливі проекти оптимізувавши витрати й зменшивши ризики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. «Плекаймо своє»: стартував проєкт підтримки бізнесу із загальним фондом 1 млн. грн. *UKRSIBBANK BNP PARIBAS GROUP*. URL: <https://ukrsibbank.com/news-post/aktsiia-plekaiemo-svoie/> (дата звернення: 16.11.2023).
2. Васільєва Л. М., Сергієнко Л. В. Розвиток партнерських відносин держави та банківського сектору. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 1(91). С. 96–98.
3. ДПП як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проєктів. *Група радників з впровадження державної регіональної політики в Україні. Програми «U-LEAD з Європою»*. 2017. URL: <http://rdpa.regionet.org.ua/> (дата звернення: 15.11.2023).
4. Колодізєв О. Методологічні засади фінансового забезпечення управління інноваційним розвитком економіки : монографія. Харків : ІНЖЕК, 2009. 239 с.
5. Кришталь Г. Механізми та інструменти партнерства з боку держави у взаємодії з банківським сектором. *Економіка: теорія та практика*. 2017. № 1. 54–61.
6. Крупка М., Костецький В. Вплив державно-приватного партнерства на зміцнення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Вісник економіки*. 2023. № 1. С. 35–49.
7. Крутова А., Тарасова Т., Кащена Н. Проєкти державно-приватного партнерства: реалізація та аналіз ефективності. *Економічний простір*. 2019. № 141. С. 158–171.
8. ОТП Банк видав перший кредит в межах грантового проєкту USAID одеському агровиробнику. *Agravery*. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/otp-bank-vidav-persij-kredit-u-mezah-grantovogo-proektu-usaid-odeskomu-agrovirobniku> (дата звернення: 16.11.2023).
9. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.01.2010 № 2424-VI (зі змінами і доповненнями). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-vi#Text> (дата звернення: 16.11.2023).
10. Проєкти співпраці WGP. *WGP effizienz initiative*. URL: <https://wgp.de/de/forschung/wgp-kooperationsprojekte/> (дата звернення: 17.11.2023).
11. Реверчук С. К. Банківське виробництво в Україні і світі: послуги і продукти. *Діловий вісник*. 2005. № 9. С. 24–25.
12. Смілива Гривня 2023: Національний банк України ініціював початок нової хвилі благодійної акції. *Сайт Черкаської обласної державної адміністрації*. URL: <https://ck-oda.gov.ua/novynu-cherkaskoyi-oblasti/smiliva-grivnya-2023-nacionalnij-bank-ukrayini-iniciyuvav-pochatok-novoyi-xvili-blagodijnoyi-akciyi/> (дата звернення: 16.11.2023).
13. Стан здійснення державно-банківського партнерства в Україні. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee-1be26&title=StanZdiisnenniaDppvUkraini> (дата звернення: 17.11.2023).
14. Шулюк Б. Розвиток фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні : монографія. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 434 с.
15. Ясіновська І., Іщенко В., Жовтяк К. Державно-приватне партнерство: теоретичний аспект та особливості реалізації в Україні. *Молодий вчений*. 2020. № 12 (88). С. 191–197.

16. Wspolpraca z bankami. ING. URL: <https://www.ing.pl/korporacje/institucje-finansowe/wspolpraca-z-bankami> (дата звернення: 17.11.2023).

REFERENCES:

1. «Plekaimo svoje»: staruvav projekt pidtrymky biznesu iz zahalnym fondom 1 mln. hrn ["Let's take care of our own": a business support project with a total fund of 1 million hryvnias was launched]. *UKRSIBBANK BNP PARIBAS GROUP*. Available at: <https://ukrsibbank.com/news-post/aktsiia-plekaimo-svoie/> (accessed: 16.11.2023).
2. Vasilieva L. M., Serhienko L. V. (2020). Rozvytok partnerskykh vidnosyn derzhavy ta bankivskoho sektoru [Development of partnership relations between the state and the banking sector]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, no. 1(91), pp. 96–98.
3. DPP yak mekhanizm realizatsii novoi rehionalnoi polityky: mozhyvosti zastosuvannia ta praktychni aspekty pidhotovky i vprovadzhennia investytsiinykh projektiv. Hrupa radnykiv z vprovadzhennia derzhavnoi rehionalnoi polityky v Ukraini. Prohramy «U-LEAD z Yevropoiu» [PPP as a mechanism for implementing a new regional policy: application possibilities and practical aspects of preparation and implementation of investment projects]. 2017. Available at: <http://rdpa.regionet.org.ua/> (accessed: 15.11.2023).
4. Kolodiziev O. (2009). Metodolohichni zasady finansovoho zabezpechennia upravlinnia innovatsiynym rozvytkom ekonomiky : monohrafiia [Methodological principles of financial support for the management of innovative economic development: monograph]. Kharkiv : INZhEK, 239 p.
5. Kryshchal H. (2017). Mekhanizmy ta instrumenty partnerstva z boku derzhavy u vzaiemodii z bankivskym sektorom [Mechanisms and tools of state partnership in interaction with the banking sector]. *Ekonomika: teoriia ta praktyka*, no. 1, pp. 54–61.
6. Krupka M., Kostetskyi V. (2023). Vplyv derzhavno-pryvatnoho partnerstva na zmitsnennia finansovoi bezpeky subiektiv hospodariuvannia [The impact of public-private partnership on strengthening the financial security of economic entities]. *Visnyk ekonomiky*, no 1, pp. 35–49.
7. Krutova A., Tarasova T., Kashchena N. (2019). Proiekt derzhavno-pryvatnoho partnerstva: realizatsiia ta analiz efektyvnosti [Public-private partnership projects: implementation and effectiveness analysis]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 141, pp. 158–171.
8. OTP Bank vydav pershyi kredyt v mezhakh hrantovoho projektu USAID odeskomu ahrovyrobnyku. Agravery [OTP Bank issued the first loan under the USAID grant project to an Odesa agricultural producer]. Available at: <https://agravery.com/uk/posts/show/otp-bank-vidav-persij-kredit-u-mezah-grantovogo-proektu-usaid-odeskomu-agrovirobnyku> (accessed: 16.11.2023).
9. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo : Zakon Ukrainy vid 01.01.2010 № 2424-VI (zi zminamy i dopovnenniamy). *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [On public-private partnership: Law of Ukraine dated January 1, 2010 No. 2424-VI (as amended). *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-vi#Text> (accessed: 16.11.2023).
10. Proiekt spivpratsi WGP [WGP cooperation projects]. WGP effizienz initiative. Available at: <https://wgp.de/de/forschung/wgp-kooperationsprojekte/> (accessed: 17.11.2023).
11. Reverchuk S. K. (2005). Bankivske vyrobnytstvo v Ukraini i sviti: posluhy i produkty [Banking production in Ukraine and the world: services and products]. *Dilovyi visnyk*, no. 9, pp. 24–25.
12. Smilyva Hryvnia 2023: Natsionalnyi bank Ukrainy initsiuvav pochatok novoi khvyli blahodiinoi aksii. *Sait Cherkaskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii* [Brave Hryvnia 2023: The National Bank of Ukraine initiated the start of a new wave of charity action. *Website of the Cherkasy Regional State Administration*]. Available at: <https://ck-oda.gov.ua/novyny-cherkaskoyi-oblasti/smiliva-grivnya-2023-nacionalnij-bank-ukrayini-iniciyuvav-pochatok-novoyi-xvili-blagodijnoyi-akcii/> (accessed: 16.11.2023).
13. Stan zdiisnennia derzhavno-bankivskoho partnerstva v Ukrainy. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy* [State of implementation of state-banking partnership in Ukraine. *Ministry of Economy of Ukraine*]. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee-1be26&title=StanZdiisnenniaDppvUkraini> (accessed: 17.11.2023).
14. Shuliuk B. (2023). Rozvytok finansovoho mekhanizmu derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini : monohrafiia [Development of the financial mechanism of public-private partnership in Ukraine: monograph]. Ternopil : ZUNU, 434 p.
15. Iasinovska I., Ishchenko V., Zhovtiak K. (2020). Derzhavno-pryvatne partnerstvo: teoretychnyi aspekt ta osoblyvosti realizatsii v Ukraini [Public-private partnership: theoretical aspect and peculiarities of implementation in Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, no. 12 (88), pp. 191–197.
16. Wspolpraca z bankami. ING. Available at: <https://www.ing.pl/korporacje/institucje-finansowe/wspolpraca-z-bankami> (accessed: 17.11.2023).